

**UNIVERZITET U TUZLI
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK SOCIJALNOG RADA**

JAVNO PREDSTAVLJANJE ODOBRENOG NAUČNO-ISTRAŽIVAČKOG PROJEKTA

**SOCIJALNO-EKONOMSKI RIZIKO-FAKTORI
ISELJAVANJA MLADIH IZ BOSNE I HERCEGOVINE**

Voditelj:
Dr. sc. Hariz Šarić, red. prof.

Tuzla,
Novembar 2022.godine

TEMA

**"SOCIJALNO-EKONOMSKI RIZIKO-FAKTORI
ISELJAVANJA MLADIH IZ BOSNE I HERCEGOVINE"**

• OPREDIJELJENOST ZA ISTRAŽIVANJE

- Generalno, na području BiH nedostaju naučna istraživanja koja se bave problemima odlaska mladih iz Bosne i Hercegovine kao i socijalnih riziko-faktora tih odlazaka. Specifičnost migracija u i iz BiH donijela je brojne izazove za učesnike socijalne i ekonomske politike.
- "Predmetno istraživanje je posebno značajno s obzirom da se pretpostavlja da će se socio-ekonomska situacija u BiH pogoršati s obzirom na negativan uticaj zdravstveno-epidemiološke krize izazvane Covidom 19.
- Pretpostavljamo da se očekuje porast nezaposlenosti, posebno mladih, što će još značajnije aktualizirati njihov odlazak iz Bosne i Hercegovine."

• OPREDIJELJENOST ZA ISTRAŽIVANJE

- U Bosni i Hercegovini ne postoji zakonska obaveza odjave prebivališta, ne postoje egzaktni podaci o broju mladih koji su otišli. Inače, što znači da značajan broj onih koji napuštaju BiH zbog studiranja ili zaposlenja u inostranstvu ne odjavljuju svoje prebivalište.
- Ne postoje podaci koji su to poslovi koje rade itd. itd.
- Odlaskom mladih BiH gubi obrazovan, politički osviješten mladi kadar.
- U Bosni i Hercegovini trenutno ne postoji nijedna institucija koja radi na donošenju strategije da se zaustavi odlazak mladih ljudi iz BiH, uz izuzetak nekoliko poslanika na nivou BiH i FBiH koji se u svom radu zalažu za ovo pitanje.
- Ne postoje naučna saznanja o najvažnijim *uzrocima iseljavanja niti o* prevenciji socijalnoekonomskih uzroka vezanih za migracije mladih osoba u Bosni i Hercegovini.

OPREDIJELJENOST ZA ISTRAŽIVANJE

- Dosadašnja istraživanja ukazuju da je osnovni razlog odlaska ljudi iz BiH, prije svega mladih, nedostatak pravne države i mišljenje da u zemlji vlada opšta nesigurnost.
- Na pitanje zašto napuštaju BiH mladi najčešće navode: zbog nezaposlenosti, bezperspektivnost, nezadovoljstvo obrazovnim i zdravstvenim sistemom, prevelika prisutnost korupcije....

PREDMET ISTRAŽIVANJA su „socijalno-ekonomski rizikofaktori iseljavanja mladih iz bosne i hercegovine“, budući da su migracije i iseljavanja obilježile protekle godine te je namjera ovog istraživanja, detaljnije istražiti spomenutu temu.

- Prostorno određenje predmeta istraživanja obuhvata područje Bosne i Hercegovine.
- - Vremensko određenje predmeta obuhvata period od 01.06. 2022. do 31.12.2022. godine.

- **Cilj istraživanja**
-
- Cilj istraživanja je istražiti, utvrditi i analizirati pokazatelje socijalnoekonomskih riziko-faktora vezanih za migracije mladih osoba u Bosni i Hercegovini, po teritorijalnim područjima sa komparacijom pokazatelja i ukazivanjem na prisutnost u razlikama i uzrocima tih razlika.
- Kroz realizaciju ciljeva istraživanja, namjera je da se u bosanskohercegovačkom društvu ispita uticaj socijalnih, ekonomskih, političkih i drugih faktora vezanih za migracije mladih osoba u Bosni i Hercegovini, a koji su dijelom uslovljen i značajnim društvenim promjenama u promatranom periodu – povećanjem broja mladih osoba, postratnim prilikama, migracijom, ekonomskom krizom, siromaštvom.
- Cilj je istražiti odnos i ulogu vlasti u kreiranju kvalitete života mladih osoba i predložiti mjere za njeno poboljšanje.

HIPOTEZE

Opšta hipoteza: Pretpostavlja se da migracije stanovnika, a naročito mladih, u Bosni i Hercegovini, poprima obilježja socijalnog problema i da je uzrokovano interaktivnim djelovanjem većeg broja socijalno-ekonomskih riziko-faktora koji su grupirani na tri nivoa: individualnom, porodičnom i sociokulturnom.

Posebne hipoteze su:

- • Pretpostavlja se postoje različiti faktori značajni za pojavu iseljavanja mladih iz Bosne i Hercegovine i to: individualni, vezani za osobu koja migrira; vezani uz zajednicu i društvene norme.
- • Pretpostavlja se da nezaposlenost, siromaštvo i drugi oblici socijalne isključenosti imaju nepovoljan uticaj na dejstvo agenasa socijalizacije u procesu razvoja iseljavanja mladih.
- • Socijalna isključenost porodice osobe (koja se iseljava iz BiH) iz socijalnog, kulturnog i ekonomskog života ima nepovoljan uticaj na ličnost mlade osobe koja migrira.
- • Pretpostavlja se da su najčešći oblici odlaska mladih ustvari privremena, polustalna ili stalna promjena mjesta boravka.
- • Pretpostavlja se da su tipovi društvene reakcije na iseljavanja mladih indiferentnost ili nezainteresovanost društva, tolerancija, prezir, odbacivanje i sl.
- • Pretpostavlja se da ne postoje tačni statistički podaci o broju odlazaka-mladih osoba iz BiH te da se iz godine u godinu povećava.
- • Pretpostavlja se da je sve značajnija uloga ustanova i organizacija (vladinih i nevladinih) koje su od značaja za prevenciju iseljavanja mladih.

- **Metode istraživanja:**

- - Metoda ispitivanja

- - Analize sadržaja

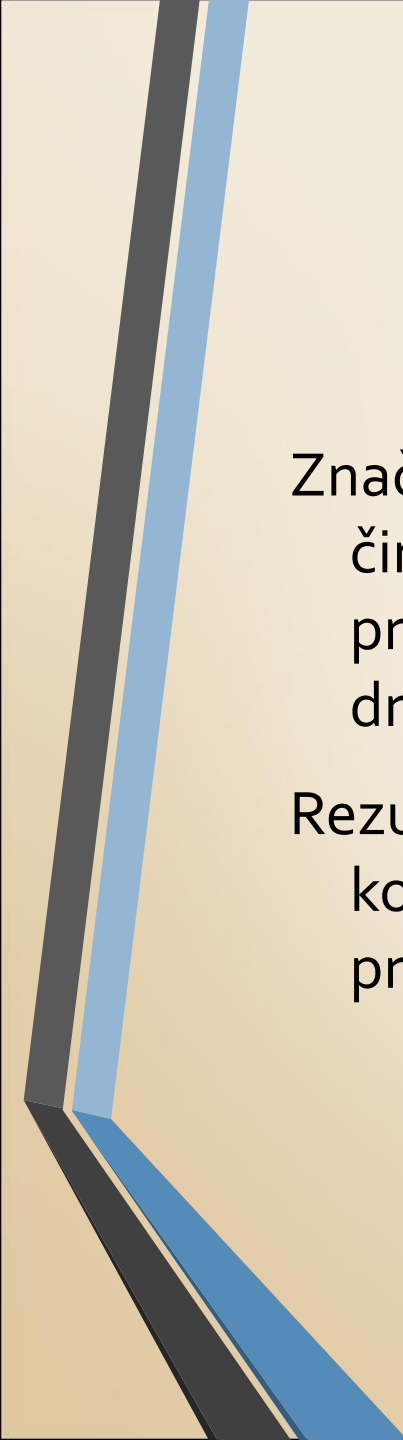
- - Hipotetičko - deduktivne metode

- - Statistička-opštenaučna metoda

- - **Tehnika** koja će se koristiti za istraživanje biće ANKETA

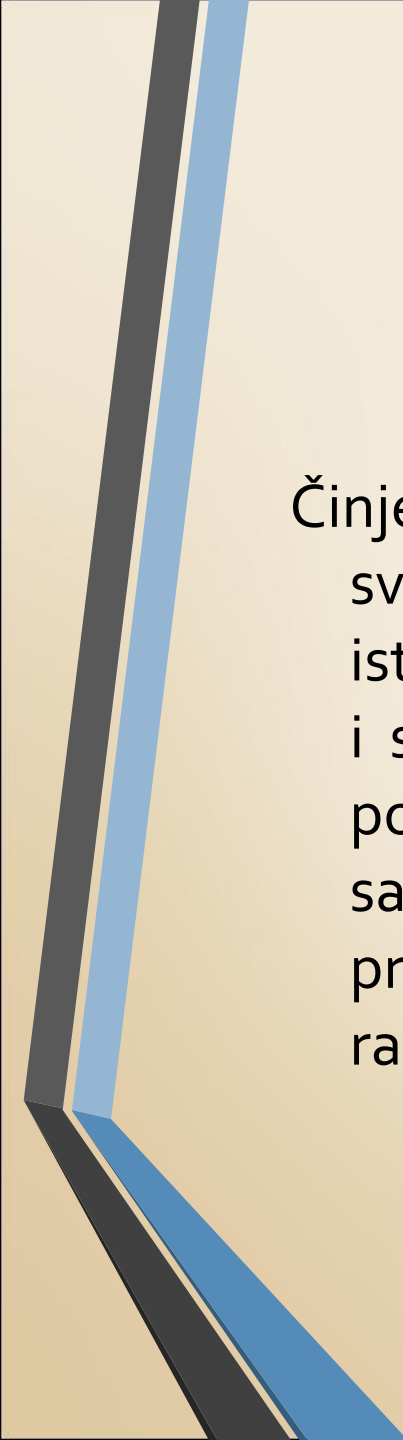
- **Uzorak** - Kako ciljnu populaciju istraživanja predstavljaju mlade osobe u Bosni i Hercegovini, a ukupno je 141 općina, pri odabiru uzorka u obzir su uzete 141 općina, odnosno 141 klaster, među kojima je na slučajan način izabrano 5 općina sa područja Federacije BiH, 4 općine sa područja Republike Srpske i Brčko distrikt.
- Ukupan broj ispitanika je $N=600$.
- S obzirom na dob, uzorak ispitanika čine osobe od 18 do 30 godina.
- Isto tako ćemo ispitati stručnjake različitih profila iz različitih institucija i ustanova (ukupno 50) koji su kroz svoj rad neposredno i posredno vezani za mlade osobe koje su iseljene ili se namjeravaju iseliti.

-
- **Očekivani rezultati istraživanja:**
 -
 - Generalno, na području Bosne i Hercegovine postoje naučna istraživanja koja se bave problemima odlaska mladih iz Bosne i Hercegovine, ali je ovo značajno zbog fokusa na socijalno-ekonomske riziko-faktore tih odlazaka.
 - Specifičnost iseljavanja mladih i iz BiH donijela je brojne izazove za učesnike socijalne i ekonomske politike.

Značaj ovog istraživanja za društvenu praksu ogleda se u činjenici da je iseljavanje mladih osoba veoma aktuelan problem, ali još uvijek nedovoljno osviješten od strane društvene zajednice i njenih članova.

Rezultati ovog istraživanja mogu poslužiti za podizanje kolektivne svijesti članova društvene zajednice o ovom problemu.

Činjenica da se radi o pojavi koja je selektivno sveobuhvatno istraživana na našem prostoru, naše istraživanje predstavlja jednu obimnu teorijsku podlogu i skup informacija za stručne radnike ali i privredne i političke subjekte i skup iskustava drugih koji se susreću sa problemom iseljavanja mladih, na osnovu čega bi profesionalci i institucije u Bosne i Hercegovine mogli razviti svoje koncepcije rada sa ovom populacijom.

Društvena opravdanost istraživanja proizilazi iz dvije osnove. Jedna je naučno saznanje o predmetu istraživanja, a druga je neposredna primjena naučnog saznanja do kojih se dođe, o neophodnosti lociranja i prevencije socijalno-ekonomskih riziko-faktora vezanih za iseljavanje mladih osoba iz Bosne i Hercegovine.

- Istraživanje će otkriti socijalno-ekonomske riziko-faktore iseljavanja mladih osoba iz Bosne i Hercegovine.
- Istraživanje će pokazati razlike između zakonodavne regulative i stvarnog stanja kvalitete života mladih osoba u Bosni i Hercegovini.
- Da mlade osobe nemaju adekvatne uvjete za stanovanje, te da mladi koji nemaju svoj stan, nemaju kvalitetan život.
 - Da mladi nemaju dobro organizovano slobodno vrijeme, i na taj su način isključeni iz društva.
 - Da su mladi isključeni iz socijalnog okruženja jer nisu uključeni u sportske i druge klubove i druge nevladine organizacije.
- Istraživanje će pokazati da nepostoje tačni statistički podaci o stvarnom stanju iseljavanja mladih osoba iz Bosne i Hercegovine.
- Ovo istraživanje je i promocija neophodnosti zaštite mladih osoba, uključujući pokretanje kampanja koje informišu i podižu svijest javnog mnjenja građana.
- Saznanjima dobivenim ovim istraživanjem moguće je inicirati i donošenje zakonskih i drugih normative aktivnosti kako bi se mijenjali uticaji na kvalitetu života mladih osoba.

Finalni rezultat istraživanja:

(originalni naučni rad objavljen u referentnom časopisu koje prati, za tu naučnu oblast, relevantna međunarodna baza podataka– časopis obuhvaćen sa WebofScience)

Rad će biti objavljen u referentnom časopisu. Research Journal of Social Sciences & Economics Review (RJSSER) Recognition by Govt of Pakistan (HEC) in "Y" Categori.

<https://rjsser.org.pk/publication-charges-policy/>

**Detaljno razrađen program istraživanja po mjesecima:
Realizacija istraživanja po fazama, mjesecima i nosiocima aktivnosti (juni 2022-
decembar 2022)**

R.b r	Aktivnost	Vrijeme	Nosioci aktivnosti
1.	Formiranje istraživačkog tima; desktop analiza; preliminarni kontakti sa institucijama i organizacijama koje se bave fenomenom iseljavanja mladih u Bosni i Hercegovini).	juni 2022. godine.	Voditelj i članovi istraživačkog tima uz primjenu stručnih i metodoloških načela istraživanja.
2.	Priprema istraživačkih instrumenata i izbor uzorka istraživanja (kontakti i pisma namjere institucijama i organizacijama koje se bave fenomenom iseljavanja mladih u Bosni i Hercegovini). Priprema anketara.	juli 2022. godine.	Voditelj i članovi istraživačkog tima
3.	Provođenje istraživanja na području deset (lokalnih zajednica) opština i gradova u BiH	avgust 2022. godine.	Angažovani anketari na terenu (uz nadzor članova istraživačkog tima).
4.	Obrada podataka i rezultati istraživanja	Septembar- oktobar 2022.	Anketari i svi članovi istraživačkog tima
5.	Izrada publikacije „Socijalno-ekonomski riziko-faktori iseljavanja mladih iz Bosne i Hercegovine“	novembar 2022.	Članovi istraživačkog tima
6.	Objava rada (rezultata istraživanja) u indeksiranom časopisu.	Do 30. decembra, 2022. godine.	Koautori: Hariz Šarić, Erna Lučić, Amra Mehmedović

- Istraživanje će provesti israživači iz oblasti nauke socijalnog rada, Univerziteta u Tuzli (Filozofski fakultet, Odsjek socijalnog rada)
 - **U sastavu istraživačkog tima su:**
 - prof. dr. sci. Hariz Šarić, voditelj projekta;
 - prof. dr. sci. Erna Lučić, član;
 - Amra Mehmedović, asistent, član.
-
- Naše istraživanje će biti **“Mali doprinos za veliku stvar”** za buđenje svijesti za ostankom mladih u Bosni i Hercegovini.

Hvala na pažnji !